

Alldeles intill Kvarnstugan finns en helt fantastisk gammal stenvalvsbro. Den har garanterat Gubben Säker gått över många gånger.

I 62 år bodde Säker i Kvarnstugan under Tuddebo.

Här ses Gubben Säker, Anders Fredrik Petersson, på det gamla torget i Boxholm. I bakgrunden ses det gamla skogskontoret. Om någon har någon annan bild än denna på Gubben Säker så hör gärna av er till tidningen.

Bild: FÖRENINGEN KRAFTTAGETS ARKIV

Gubben Säker – en livshistoria

Hundra år sen varubudet från Åsbo gick ur tiden

BOXHOLM (LT)

Anders Fredrik Petersson har gått till historien under namnet Säker eller Gubben Säker. Det var så folk kallade honom, och orsaken var hans smått otroliga minne. Säker kom att bli varubud till en stor del av befolkningen i Åsbo och Västra Harg och de saker han skulle inhandla hos handlarna i Boxholm hade han i minnet. I februari är det 100 år sedan varubudet från Åsbo gick ur tiden.

Nog känns det som att det fanns betydligt mer märkliga och lite udda personer i vårt land förr i tiden. Kanske inte så underligt i så fall, många levde ju hela sina liv inom ett väldigt litet geografiskt område och utan att veta så mycket om världen bortanför skogarna.

En något udda person i trakten av Boxholm och Åsbo kallades i bygden för Säker, ibland Gubben Säker. Den 24 februari är det 100 år sedan Säker gick ur tiden så idag är det knappast någon levande människa som minns mannen från Åsboskogarna och som ofta gjorde ärenden hos Lasse i Boa eller hos Kjellgrens i Boxholm.

Gubben Säker hette egentligen Anders Fredrik Petersson och han var född 1835, och Anders Fredrik kom att bli hela bygdens varubud.

Han växte upp i ett mycket fattigt hem och det gjorde att han tidigt måste skaffa sig mat och "husvara" så gott det gick. Eftersom Anders Fredrik var utrustad med ett ovanligt gott minne fick han tidigt gå ärenden åt grannarna. Hans sedvanliga hälsning var "Guss sinne är inne, ska käremor ha nåra bu ida", varpå han placerade korgen vid dörren och slog sig ner vid köksbordet.

När korgen packats med ägg och smör räknade moran upp vad hon ville att Säker skulle köpa hem, likaså i vilken "bo"

han skulle inhandla varorna. Det var antingen hos Lasse i Boa eller hos Kjellgrens i Boxholm.

Så fortsatte vandringen till nästa gård och där upprepades samma procedur. I handelsboden beställde han varorna i samma ordning som moran räknat upp dem. När det var färdigt hos handlarna i Boxholm så tog Säker en krokig grangren, hängde korgen på ryggen och vandringen fortsatte. Om dagen inte räckte till lägg han över någonstans, antingen i masugnen eller på något torpställe.

Inköpen hade Anders Fredrik alltså helt i sitt minne och här har vi orsaken till att han kom att kallas för Säker. Han glömde ju aldrig sitt ärende, det vill säga han blev aldrig "ärnvrak". Säker kom att bli hela bygdens varubud och han gick inte ärenden bara åt befolkningen i Åsbo utan även stugor i Västra Harg socken fick besök av honom.

Rune Wikell berättar om Säker i sin bok "I minnen bevarat" och därifrån är den mesta informationen om varubudet hämtat till denna text, men artikelförfattaren har också genom kyrkböckerna följt Anders Fredrik Petersson och hans familjs öden.

I boken "I minnen bevarat" står att Anders Fredrik Pet-

tersson föddes i Kvarnstugan under Tuddebo, men det stämmer inte, för det var i Nyborg under Freby som Anders Fredrik kom till världen. Det var den 8 november 1835 och ett par år senare flyttade familjen till Syllebro under Tuddebo. Syllebro finns kvar än idag, det ligger intill vägen mellan Åsbo och Björke. Anders Fredriks föräldrar hette Peter Jonsson, född i Åsbo 1790 och Maria Andersdotter, född i Malexander 1801.

År 1842 – året då Anders Fredrik ska fylla sju år – flyttar familjen till Kvarnstugan, belägen bara drygt 200 meter från Syllebro men lite längre in i skogen. Anders Fredrik anade nog inte då att han skulle komma att ha sin hemvist i Kvarnstugan de kommande 68 åren... Några år efter flytten till Kvarnstugan kom familjen att bestå av Anders Fredriks föräldrar samt tre systrar och en bror.

I Rune Wikells bok var det många som under 1970-talet berättade om sina minnen av Gubben Säker.

John Hultman: När jag som barn bodde med mina föräldrar i Brännera kom Gubben Säker dit. Han övernattade ibland i de kanske för tillfället tomma kolarkojorna på Görshorva ägor. Där kunde han också göra upp eld.

Einar Karlsson: När vi som barn hölls och lekte på isen vid kvarndammen i Görshorva så kom Gubben Säker gående över dammfästet där vägen gick fram mellan bland annat Ljungstorp och Görshorva. Vi ropade något åt honom för att retas och jag minns att han svarade: "Dä ä bättre å va säker än osäker". Man fick inte säga adjö till hans syster Maja-Lena.

Hon trodde nämligen i så fall att hon skulle bli lämnad ensam kvar i fattigstugan.

Ture Klint: När vi ungar såg Gubben Säker så ropade vi eller sjöng på melodin Guppen Noak; "Gubben Säker, Gubben Säker skall till torget gå, han har smör å ägg å kakor, han har smör å ägg å kakor..."

Sigrid Johansson: När jag och min syster Ellen bodde med våra föräldrar i Bränna i Malexander så var vi ute en vårmorgon för att höra göken. När vi lyssnat en stund började vi härma honom. Då kom Gubben Säker gående bakom oss och sade med allvarsam röst: "I ska inte härme göken, för då spöter han blo på björklövet". Jag minns vilken skräck detta satte i barnasinnets och jag funderade mer än en gång när jag senare såg de röda vårtorna på björklöven.

Många av Gubben Sakers syskon lämnade Kvarnstugan när de blev äldre, men själv bodde han kvar hos föräldrarna och år 1864 kom systern Maja Lena tillbaka till Kvarnstugan. Modern Maria avlider 1871 och fadern Peter dör 1874. De två syskonen blir ensamma i Kvarnstugan men 1874 flyttar Claes Andersson och Clara Nilsson till i stugan, det är en skomakare med hustru, son och en fostergosse. Syskonen Anders Fredrik och Maja Lena bor kvar som inneboende.

Gubben Sakers syster – den djupt religiösa Maja Lena –

flyttar dock till fattighuset redan 1883. Först till fattighuset Dikstugan på Bötinge ägor och 1903 hamnade hon på socknens fattighus i Åsbo. I 43 år kom Maja Lena att bo på fattighuset, hon dog där 1926. Det påstås att om man mötte Maja Lena utomhus någonstans så stannade hon och ville att man skulle säga "Gud bevara Maj-Lena".

Skomakare Claes med hustrun Clara lämnar Kvarnstugan 1914 och de är de sista som bor på platsen. Idag är det endast en minnesskylt som markerar stugans plats och strax intill finns en helt fantastisk gammal stenvalvsbro över Åsboån, en bro som Gubben Säker och hans släktingar lär ha passerat många gånger. Claes och Clara flyttade alltså inte 1910 som det står på skylten, men det gjorde däremot Gubben Säker. Då gick flytten till ålderdomshemmet, eller Fattighemmet som det står i kyrkboken.

Den 24 februari 1920 gick Anders Fredrik "Gubben Säker" Petersson ur tiden. Därmed förlorade bygden en färgsprakande personlighet. Gubben Säker var omtyckt och han gjorde en stor livsinsats i det tysta. Historien om varubudet och profilen Säker är verkligen värt att bevara till eftervärlden, kanske kan denna artikel bidra till detta.

Text och bild:
KLAS JOHANSSON

Det händer

Evenemangstips
i Boxholms kommun

Midvinterkonsert

Boxholms musikkår och Älgshult Uppvidinge musikkår bjuder på en blandad repertoar från två erfarna orkestrar i ett helt nytt samarbete. Dirigenter är Thomas Fristedt och Dan Appelgren. Konferencier är Åsa Malm. Tid: 01-25, kl 16. Plats: Boxholm Folkets hus.

Söndagsturer

En eld brinner på en vacker plats i skogen kring Boxholm dit allmänheten välkomnas för att lyssna på en berättare, det vill säga en person som pratar kring ett fritt ämne.

Vikky Schander

Tid: 01-26, kl 10-11.30.

Ulrika Lundin

Tid: 02-02, kl 10-11.30.

Magnus Mattsson

Tid: 02-09, kl 10-11.30.

Ann-Charlott Feldt

Tid: 02-16, kl 10-11.30.

Elisabeth Nylund

Tid: 02-23, kl 10-11.30.

Peter Svärdsmyr

Tid: 03-01, kl 10-11.30.

Johan Birath

Tid: 03-08, kl 10-11.30.

Plats: Skogen nära Strålsnäs.

Mässa

Ekeby kyrka

Tid: 01-26, kl 11-12.

Timmerö kapell

Tid: 01-29, kl 09-10.

Elevutställning

Klass 5B på Stenbocksskolan visar upp sina arbeten från bildlektioner. De har studerat Picasso och inspirerats av kubismen. Tid: Mån-lör t o m 01-27. Plats: Boxholms bibliotek.

Förintelsens minnesdag

Birgitta Palmqvist arbetade många år med Förintelsens minnesdag åt Boxholms kommun och åkte på studieresa till Auschwitz/Birkenau. Hon berättar om lärdomar längs vägen och vikten av att minnas. Musik av Iréne Segerberg o Christel Fristedt. Tid: 01-27, kl 18. Plats: Boxholms bibliotek.

Öppet hus

För barn 0-5 år i vuxens sällskap. Alltid med barnrytmik och fika på schemat. Tid: 01-28, kl 09.30-11.30. Plats: Boxholms församlingshem.

Gudstjänst

Tid: 01-28, kl 15-16.

Plats: Bjursdalens servicehus.

Onsdagscafé

Tid: 01-29, kl 14-16.

Plats: Boxholms församlingshem.

Maila ditt evenemang till redaktionen@lanstidningen.se senast fredag veckan innan införande.